

OECD Economic Outlook: December No. 78 - Volume 2005 Issue 2

Summary in Turkish

OECD Ekonomi Tahmin Raporu: Aralık No. 77 - Cilt 2005 Sayı 2

Türkçe Özet

BAŞYAZI

GÖRÜNDÜĞÜNDEN DAHA MI AZ SAĞLIKLI?

Jean-Philippe Cotis (Baş Ekonomist)

Büyüme eğilimi son aylarda dünya çapında yaygınlaşıyor. Kuzey Amerika’da ve Asya’nın büyük bölümünde zaten güçlü olan ekonomideki ivme şimdi Japonya’da iyice yerine oturmuş görünüyor, Avrupa anakarası ise son zafiyet nöbetinden çıkmaya yüz tutuyor. Avrupa’da uzun vadeli faiz oranlarının düşmesi, avronun değer kaybetmesi ve yüksek seviyedeki ihracat pazarları büyümenin kıpırdanmaya başlamasına yardımcı olmakla birlikte, tüketici iç talebindeki büyüme hâlâ genel gidişatın altında kalıyor.

Genel olarak, global büyüme olağanüstü hareketlilik göstererek petrol ve emtia piyasalarında büyük fiyat artışlarını körükledi. Bu fiyat artışları ise global büyüme içinde tam olarak yer almayan Avrupa ekonomilerinde iyileşme önünde bir engel oluşturdu; ancak toplam talebin zaten yüksek bir seviyede olduğu yerlerdeki etkisi hafifletici yönde oldu. Dinamik ama çalkantılı bir ortam içerisinde, ekonomik performans ile dayanıklılık birbirine son derece bağlı olmaktadır. Bu bağ kendini ABD’de çok canlı bir şekilde göstermiş, ülke ekonomisi, enerji kaynaklarında aksaklıklar ve yıkıcı kasırgalar arasında yol almıştır.

Günümüzdeki durumun önemli ve güven verici bir özelliği, hemen tüm ülkelerin petrol fiyatlarında yaşanan şok karşısında fiyat istikrarını korumuş ve bunu ekonomik faaliyetten ödün vermeden yapmış olmalarıdır. Petrol fiyatlarındaki artış ücretlerde zam taleplerine yol açmadı ve uzun vadeli enflasyon beklentilerinin iyice zapturapt altına alınmış olduğu görüldü. Sonuç olarak, “headline” enflasyon denilen ve Tüketici Fiyat Endeksi’ni (TÜFE) esas alan enflasyonda sıçrama yaşanmakla birlikte, petrol dışındaki fiyatlara yansıma en düşük düzeyde kaldı.

“İkinci raunt etkiler” denilen ücret artışları gibi dolaylı etkilerin olmaması, gıda ve enerji hariç, Toptan Eşya Fiyatları Endeksi’ni (TEFE) esas alan çekirdek enflasyonun davranışlarında somut olarak ortaya çıktı. ABD’de, benzin fiyatlarındaki son sıçramaya rağmen, çekirdek enflasyon istikrarlı olarak yaklaşık %2 dolaylarında kaldı; üstelik bu ekonomide durgunluğun pek kalmadığı koşullarda oldu. Oysa bundan çok farklı olarak, avro bölgesinde çekirdek enflasyon son dört yıldır oldukça düşük seviyelere doğru iniş gösteriyor ve bu süregelen bir durgunluk ortamında oluyor. Bunun bir sonucu olarak, TÜFE’deki artış oranı Avrupa Merkez Bankası’nın uzun vadeli hedefinin ancak biraz üzerine çıktı. Sorunların oldukça farklı olduğu Japonya’da ise, ekonomideki iyileşme hanehalkı talebine doğru yaygınlaştıkça çekirdek enflasyon (TEFE) pozitif alanın içine girebilir.

Petrol fiyatlarında yeniden bir sıçrama olmayacağını varsayarak daha ileriye doğru bakacak olursak, enflasyonist baskıların gitgide azalması gerekiyor. Gerçekten, çekirdek enflasyonun ABD’de ekonomik faaliyetin kapasitenin üzerinde artmasıyla makul bir ölçüyü aşmayacak oranda yukarı doğru çıkması, süregelen ekonomik durgunluğun fiyatları baskı altında tutmaya devam edeceği avro bölgesinde ise bunun oldukça düşük kalması bekleniyor.

Fiyat istikrarının korunması, Asya ve ABD ekonomilerinden güçlü bir ivme doğması ve petrol ihraç eden ülkelerin artan gelirlerinin yeniden harcanması ile, dünya ekonomisinde nihayet nekahet devresinden çıkıp iyileşmeye yüz tutan Avrupa ekonomilerini de içine alacak uzun süreli bir büyümenin gerçekleşmesi akla yatkın görünüyor. Elinizdeki *Ekonomik Tahmin Raporu*’nun ana çizgisini işte bu öngörü oluşturuyor. Ama böylesi bir tahminin etrafı büyük risklerle dolu. Bunlar arasında petrol fiyatlarında yeniden bir sıçrama olması, cari hesaplardaki dengesizliklerin daha da kötüye gitmesi ve kur oranlarının yapısında beklenmedik değişiklikler olmasının yanı sıra, uzun vadeli faiz oranlarının desteklenmesi ve aktif fiyatlarındaki eğilimin tersine dönmesi tehlikeleri bulunmaktadır.

Kısa vadede genellikle öngörülemeyen bir şekilde hareket eden aktif fiyatları ve mali değişkenler söz konusu olduğu için bu risklerin potansiyel etkisini ve zamanını belirlemek kolay değildir. Sonuç olarak, bunlar öngörü çalışmalarında ancak ana senaryo etrafındaki risk değerlendirmeleri şeklinde yer alır. Gerçekleştiği takdirde ise, bunların ekonomik büyüme ve enflasyon üzerindeki etkileri söz konusu ekonomilerin dayanıklılığına çok bağlı olabilir.

Bu çerçevede, 2007 yılı itibariyle ABD’nin dış ticaret açığı GSYİH’nın %7’sini geçerken, Çin ve Japonya’nın son derece büyük miktarlarda fazlalık vermesi ile birlikte cari hesaplardaki dengesizliklerin önümüzdeki iki yıl boyunca önemli oranda artmaya devam edeceğinin kesin gibi gözükmesi kaygı vericidir. Bu dengesizlikler büyük ölçüde başta ABD’deki büyük mali açıklar ile vergi teşviklerinin tasarruflardan daha ön planda tutulması ve Asya’daki bazı gelişmekte olan ekonomilerde görülen, pazar payı maksimizasyonuna yönelik olarak uygulanan “merkantilist” kur yönetimi olmak üzere, makroekonomik politikalarındaki olumsuzlukların bir yansımasıdır. Önceki *Ekonomik Tahmin Raporları*’nda vurgulandığı gibi, böylesi bir politika ayarlaması, cari hesaplardaki dengesizliklerin başıbozuk bir şekilde artması ve bununla birlikte dolar cinsinden aktiflere yönelik iştahın buharlaşması olasılığının artmasına katkıda bulunuyor.

Piyasa tercihlerinde bu tür bir değişikliğin ekonomik sonuçları besbellidir: ABD’de uzun vadeli faiz oranlarının desteklenmesi ve ev fiyatları dahil, aktif fiyatlarının düşmesi; ABD dışındaki çekirdek enflasyonun zaten düşük olduğu ve bazen düştüğü bölgelerde (Japonya, avro bölgesi) para birimlerinin çok değerlenmesi ve güçlü deflasyonist riskler yaşanması; ve son olarak, dünya çapında ekonomik büyümenin zayıflaması. Bazı politikalar uygulamaya koyarak gerekli ayarlamalar yapılması, dengesizliklerin kontrolsüz bir şekilde rastgele sürüklenmesi karşısında gitgide zorunlu hale geliyor. Böylelikle, dünya çapındaki büyümenin sürdürülebilmesi ve yapay bir ivmeye haddinden fazla bel bağlanmaması sağlanmış olacaktır.

Enerji fiyatlarının etrafındaki risklerin ölçülmesi ise daha da zor. Bir yandan, petrol fiyatları hâlâ orta vadede yükseliş çizgisi üzerinde olabilir, öte yandan kısa vadede pekâlâ haddinden fazla artabilir. Daha az spekülâtif bir not olarak, artan petrol fiyatlarının ekonomik faaliyet ve enflasyon üzerindeki etkisinin tam olarak gerçekleşmesinin zaman alabileceğini söyleyebiliriz. Örneğin uzunca bir süre reel gelirlerin düşmesinin ardından, ücretlerin sonunda yükselişe geçme olasılığı göz ardı edilemez. Aynı şekilde, petrol fiyatlarının artması ve daha değişken hale gelmesinin yatırımlar açısından olumsuz sonuçları ancak tedricen yerine oturabilir.

Mali ve cari hesap dengesizliklerinin daha kötüye doğru gitmesi, politika yapıcılara büyük sorumluluklar yüklüyor. Bunların başarıyla yerine getirilmesi için önemli politik ayarlamalar gerekecektir.

Toplam talebin yüksek bir seviyede olduğu ABD’de, halen uygulanmakta olan sıkı para politikası ile birlikte tasarruf/yatırım dengesinin yeniden sağlanmasına yönelik vergi reformuna ve maliyet düşürücü mali politikalara, besbelli ki, bir an önce geçilmesi gerekiyor. Japonya’da, nüfusun yaşlanması ile birlikte kamu harcamalarında artışın tırmanması sıkı mali politikalara daha hızlı bir şekilde geçilmesini gerektirirken, çıktı açığı kesin bir şekilde pozitif alana girinceye ve deflasyon kesin bir şekilde ortadan kaldırılıncaya dek para politikasının çok rahat bir konumda kalması gerekiyor.

Çekirdek enflasyonun sürekli düşüşte olduğu ve ekonomik durgunluğun iyice yerleşmiş olduğu avro bölgesinde, sıkı para politikasına geçiş için ekonomik iyileşmenin yeterli ivme kazanması ve daha dayanıklı hale gelmesini en az birkaç mevsim daha beklemek gerekiyor. Aynı zamanda, avro bölgesindeki hükümetlerin yüksek seviyedeki dış talepten ve elverişli parasal koşullardan yararlanarak, ekonomik iyileşmenin yeniden başlayan ivmesine orantılı bir hızda kamu finansmanlarının gerçek anlamda yeniden yapılandırılmasına başlamaları ve ekonomik reformları daha ileri götürmeleri gerekiyor. Ekonomik iyileşme eğilimini korurken mali konsolidasyonu gerçekleştirmek, özellikle harcamalardaki kısıtlamalara vergi artışlarından daha fazla öncelik vererek açığın azaltılmasının hem büyümeye destek olucu, hem de uzun süreli olmasını sağlamak demektir.

İleriye doğru bakıldığında, dünya ekonomisinde güçlü ve kalıcı bir büyüme yaşanması çantada keklük gibi görülmemeli. “Global kamu yararı”nın gözetilmesi için ticaret sisteminin daha açık hale getirilmesi ve ekonomik reformların sürdürülmesi yolunda çaba göstermek gerekiyor. Bu bakımdan, Dünya Ticaret Örgütü’nün Katar’ın başkenti Doha’da bakanlar düzeyindeki görüşmelerinin başarıyla sonuçlanması ve tarım reformlarında daha da ilerleme kaydedilmesi, dünya ekonomisinin daha sürdürülebilir bir hale getirilmesine büyük katkıda bulunacaktır.

© OECD 2006

Bu özet metin, resmi bir OECD çevirisi değildir.

Bu özet metin, OECD telif hakkı ve yayının aslının ismi belirtilmek koşuluyla çoğaltılabilir.

Değişik dillerdeki özet metinler, aslı İngilizce ve Fransızca dillerinde yayınlanan OECD yayınlarının kısaltılmış çevirileridir.

Bu yayınlar OECD İnternet Kitabevi'nden ücretsiz olarak temin edilebilir
www.oecd.org/bookshop/

Daha fazla bilgi için, OECD Halkla İlişkiler ve İletişim Müdürlüğü,
Haklar ve Çeviri Birimi'ne başvurunuz.

rights@oecd.org

Faks: +33 (0)1 45 24 13 91

OECD Rights and Translation Unit (PAC)
2 rue André-Pascal
75116 Paris
Fransa

İnternet web sitemiz: www.oecd.org/rights/

